

25. Найнис Й.-В. Идентификация личности по проксимальным костям конечностей. Вильнюс, 1972.

26. Чеснис Г. Антропологический тип людей культуры боевых топоров древней Пруссии // Достижения морфологии — для медицины и сельского хозяйства.

Материалы IV республиканской морфологической конференции. Вильнюс, 1985. С. 96.

27. Чеснис Г. Этническая антропология балтских племен на территории Литвы в I тысячелетии н. э. // Проблемы этногенеза и этнической истории балтов. Вильнюс, 1985. С. 144—158.

## ПАЛЕОДЕМОГРАФИЯ И АНТРОПОЛОГИЯ

Г. ЧЕСНИС

### РЕЗЮМЕ

Материал работы составляют 58 черепов, длинные кости 44 лиц и палеодемографические данные о 81 погребении V—VI вв., а также 25 черепов и длинные кости 13 лиц XV в. н. э.

Дети в могильнике V—VI вв. составляли 50,6% всех погребенных (табл. 1), средняя продолжительность предстоящей жизни новорожденных ( $e_0^0$ ) была 22,6 лет, двадцатилетних ( $e_{20}^0$ ) мужчин — 20,4 лет, женщин — 15,5 лет, обоих полов — 18,5 лет и эти демографические показатели следует считать типичными для эпохи железа в Литве.

С краниометрической точки зрения мужская и женская серии черепов отличаются незначительным внутригрупповым разнообразием как в одномерном (табл. 2), так и в многомерном плане (табл. 3—4). При факторизации корреляционной матрицы мужской серии выделялись главные компоненты (табл. 3), характерные для однородных групп, а после варимакского их вращения (табл. 4) оказалось, что все факторы оказывают воздействие на физиологически сцепленные признаки.

Череп V—VI вв., как мужские, так и женские (табл. 2), отличались гиперморфией мозгового отдела, резкой долихокранией, среднешироким и средневысоким, резко профилированным в горизонтальном сечении лицом, низкими орбитами, мезоринным, резко выступающим носом. Этот тип был представлен в синхронных могильниках восточной половины Литвы (табл. 5) и сильно напоминал тот архиморфный тип, который был характерен для неолитических племен шнуровой керамики и боевых топоров.

При многомерном сравнении черепов V—VI вв. из Обяляй с 9 синхронными литовскими сериями по системе дискретных признаков черепа (табл. 6) выявились довольно характерные взаимоотношения. По частотам признаков (табл. 7) рассчитались средние меры дивергенции между 10 сериями, и их матрица подвергалась кластерному анализу. В дендрограмме его результатов (рис. 1) популяция из Обяляй попала в один

кластер с большинством остальных прааукштайтских популяций, что указывает на общность их происхождения.

Длинные кости скелета (табл. 8) в V—VI вв. отличались массивностью и крепким строением; длина тела, установленная различными методами (табл. 9), была довольно большой. Так, по литовским регрессионным уравнениям она составляла 172,9 см у мужчин и 159,9 см у женщин, по Мануврие — 172,7 и 161,2, по Телккя — 173,4 и 160,8, по Троттер-Глезер — 175,1 и 163,8 см.

По фрагментарному материалу XV в. можно получить представление о краниологических особенностях населения (табл. 10). Оно отличалось гиперморфией мозгового отдела черепа, мезокранией, узким и низким, слегка уплощенным на уровне глазниц лицом, хамекокхными орбитами, резко выступающим носом и переносьем. Большинство различий по сравнению с населением более раннего периода помещаются в русле эпохальных изменений, направление которых повторяется в 3 могильниках, из которых имеется материал обоих указанных периодов, и в объединенном материале всех аукштайтов (табл. 11). Эпохальный сдвиг проявляется в грацилизации и брахикранизации мозгового отдела черепа (рис. 2), сужении лица, легком его уплощении в пределах вполне европеоидной клинопрозопии, в ослаблении выступающих носовых костей и переносья (рис. 3). Нет основания сомневаться в преемственности населения Обяляй двух периодов времени.

Длинные кости населения XV в. отличались грацильностью (табл. 15), а длина тела была малой (табл. 9) по сравнению с эпохой железа. Так, по литовским регрессионным уравнениям она составляла 168,1 см у мужчин и 157,3 см у женщин, по Мануврие — 167,4 и 158,7, по Телккя — 169,5 и 157,9, по Троттер-Глезер — 170,7 и 160,5 см. Ухудшение физического состояния населения в средневековье объясняется социальными причинами.

## ETNINĖS ODONTOLOGIJOS DUOMENYS

IRENA BALČIONIENĖ

Obelių kapinyno žmonių odontologinė medžiaga yra ne tik viena gausiausių rytų Lietuvoje, bet ir viena vertingiausių, nes leidžia sugretinti toje pačioje vietoje skirtingais laikais (V—VI ir XV a.) gyvenusių žmonių tipus.

Straipsnio tikslas — nustatyti V—VI ir XV a. Obelių kapinyne palaidotų žmonių odontologi-

nus tipus ir jų vietą Lietuvos ir kaimyninių kraštų odontologinių tipų fone. Ištirtos 42 V—VI a. kaukolės ir 20 — XV amžiaus. Obelių kapinyno V—VI a. žmonėms (žr. lent.) būdinga tai, kad jie neturėjo kraudingo, ryškios I<sup>2</sup> redukcijos ir I<sup>1</sup> kastuvo formos (2+3 balų), 6-gumburių ir 4-gumburių M<sub>1</sub>, distalinės trigo-

nido keteros, laužtos metakonido raukšlės, t.a. m.i., retai pasitaikė Karabelio gumburėlis, dažnai aptinkama I<sup>1</sup> kastuvo forma (1 balas), I<sup>2</sup> kastuvo forma (1 ir 2+3) balai, 5-gumburiai M<sub>1</sub> ir M<sup>1</sup> 1 pa 3 tipas. Pagal šių požymių dažnumus V—VI a. Obelių žmonės priklausė Vidurio Europos odontologiniam tipui.

Tačiau reikia pažymėti, kad daugokai aptikta I<sup>1</sup> kastuvo formos 1 balo (18,8%), I<sup>2</sup> kastuvo formos 2+3 balų (11,8%), ypač Lietuvos mastu) M<sup>1</sup> 1 pa 3 tipo (12,5%) ir mažokai Karabelio gumburėlio (16,7%). Tai leidžia įtarti, kad obeliškių Vidurio Europos odontologinis tipas yra ne „grynas“, o patyręs Rytų komplekso įtaką. Kaimynai V—VII a. vakarų aukštaičiai (Kriemala, Gėluva, Graučiai, Griniūnai), taip pat ir to paties laikotarpio žemaičių bei paribio su aukštaičiais gyventojai (Plinkaigalis, Kairėnėlių, Sauginių, Labūnavos, Pagrybio, Pašušvio kapinynai) odontologiškai buvo visiškai vienodi ir priklausė „grynam“ Vidurio Europos tipui. Vis dėlto V—VI a. obeliškiams Rytų komplekso įtaka yra nedidelė, nes ji iš esmės nekeičia būdingo Vidurio Europos tipo. Bet jaučiama dar ir XV amžiuje. Antai Obelių kapinyne palaidoti to laikotarpio žmonės taip pat priklausė Vidurio Europos odontologiniam tipui. Tai rodo (žr. lent.) I<sup>1</sup> kastuvo formos kandžių, distalinės trigonido keteros, laužtos metakonido raukšlės, t.a.m.i., M<sub>1</sub> med III varianto nebuvimas, dažnai pasitaikantys 5-gumburiai M<sub>1</sub>, ypač +5 tipo ir 4-gumburiai M<sub>2</sub>, M<sub>1</sub> 2 med II variantas. Tačiau daugokai 6-gumburių M<sub>1</sub> (10,0%) ir M<sup>1</sup> 1 pa 3 formos (14,3%) yra visiškai nebūdinga Vidurio Europos odontologiniam tipui ir vėl rodo Rytų komplekso įtaką. Verta pastebėti, kad XIV—XVII a. tiek rytų, tiek vakarų Lietuvos ir apskritai visos Lietuvos žmonėms buvo būdingas itin „grynas“ Vidurio Europos odontologinis tipas.

Etninės odontologijos požiūriu viduramžių Lietuvos gyventojai buvo labai vienalyčiai. Tai patvirtina dispersinė analizė. Patikimai neparijuoja nė vienas požymis. Pagal labiausiai įvairuojančius požymius apskaičiuoti vidutiniai divergencijos matai išėjo labai maži. Antai netgi tarp geografiškai, taip pat ir divergencijos matų klasterizacijos dendrogramoje labiausiai nutolusių grupių — rytų ir vakarų Lietuvos — biologinis atstumas yra minimalus ir tesudaro 0,314. Toks XIV—XVII a. Lietuvos Vidurio Europos odontologinis monolitiškumas rodo genetinį grupių artimumą. XV a. Obelių žmonės taip pat iš esmės nekeičia visai to meto Lietuvai ir kartu rytų Lietuvai būdingo Vidurio Europos tipo, tuo labiau kad ir jie patys priklausė tik gal kiek modifikuotam jo variantui.

Lietuvos tiek kraniologinė medžiaga, tiek ir dabartiniai gyventojai nedažnai turi M<sup>1</sup> 1 pa 3

formą, ir tai ypač būdinga Vakarų odontologinio kamieno „grynam“ Vidurio Europos tipui. Apskritai šis požymis labai stabilus; tai patvirtina ir Lietuvos medžiaga (nepatikima epochinė jo variacija II—VII, VIII—XII, XIV—XVII a. ir tarp dabartinių lietuvių; nustatyta, kad epochinė įtaka šiam požymiui labai maža — u<sup>2</sup> 0,09%). Patikrinus požymį, patvirtinta, kad jis gali padėti skirti Rytų ir Vakarų odontologinius kamienus [5]. Vakarų odontologiniame kamienne didesni M<sup>1</sup> 1 pa 3 tipo procentai rodo Rytų įtaką arba pėdsakus. Pirmojo m. e. tūkstančio Lietuvoje šis požymis iš viso pasitaikė tik 4 kartus (4,7±2,2%), iš jų vieną kartą — Obelių kapinyne (12,5%). Beveik nepasikeitė padėtis ir viduramžiais: požymis pasitaikė 5,0±1,8% atvejų (Obeliuose — 14,3%). Įdomu tai, kad šio tipiško rytietiško bruožo dažnis nepasikeitė ir tarp šiuolaikinių Lietuvos gyventojų (5,6±0,4%).

Nors V—VI ir XV a. Obelių kapinynų medžiagoje aptinkama neryški Rytų odontologinio komplekso įtaka, šie kapai laidosena ir įkapėmis yra analogiški kitiems to paties laikotarpio Lietuvos laidojimo paminklams [4, p. 57]. Todėl reikia manyti, kad tokia menka Rytų odontologinio komplekso įtaka Obelių kapinyno žmonėms (kiek didesnė XV a.) reiškia, jog jie palaikė ryšius su toliau į rytus gyvenusiomis tikriausiai giminiškomis gentimis.

Vidurio Europos odontologinis tipas Lietuvoje labai senas, būdingas apskritai baltams, bet savo šaknimis siekia ir ikibaltišką laiką. Anksčiausios odontologinės medžiagos aptikta Švenčionių raj. Kretuono neolitinėje Narvos kultūros gyvenvietėje [2, p. 9]. Kretuoniškiai, be abejonės, buvo ryškūs europidai, ir pagal dantų morfologines ypatybes priklausė Vidurio Europos odontologinio tipo archaiškam variantui, kuris buvo būdingas ir kitų ikibaltiškų Lietuvos kultūrų atstovams, taip pat ir seniesiems baltams — Pamarių kultūros žmonėms. Apie tai rašyta kitame darbe [3, p. 20].

Galima manyti, kad V—VI a. Obelių žmonėms padaryta Rytų odontologinio komplekso įtaka yra atsitiktinė ir nesusijusi su visų rytų aukštaičių odontologinių ypatybių formavimusi. Taip galima teigti remiantis ir kaimyninių sričių atitikmenimis. G. Česnys [1, p. 145] masyviam dolichokraniniam plačiaveidžiui Obelių V—VI a. antropologiniam tipui atitikmenų aptinka rytų Latvijoje, Latgaloje (VII—X a. Lejasbitenai). O R. Graverės [6, p. 35] duomenimis, VII—X a. iatgalių odontologinis tipas sutampa su neolito pabaigos Fatjanovo kultūros žmonių tipu, ir autorė teigia esant bendras latgalių ir fatjanoviečių fizinių ypatybių formavimosi ištakas. Fatjanovo kultūros atstovų odontologinis tipas yra Vidurio Europos, ir jame aptin-

kama šiokių tokių Rytų komplekso priemaišų, tik jos labai neryškios: jau pasitaiko laužta metakonido raukšlė (5,8%), 6-gumburiai  $M_1$  (2,9%), retai —  $M_1+5$  tipas (8,8%) ir ypač Karabelio gumburėlis (18,6%).

Taigi apie obeliškių Rytų komplekso įtakos kilmę ir senumą spręsti kol kas sunku. Tam tikrus Rytų komplekso įtakos pėdsakus XV a. obeliškiams reikėtų aiškinti ryšiais su toliau į rytus gyvenusiomis baltų gentimis. Be to, pir-

mojo tūkstantmečio antroje pusėje jau vyko ir kaimyninių rytų slavų kėlimasis į vakarus [7, p. 63].

**Išvados.** V—VI ir XV a. obeliškiams, kaip ir kitiems šių laikotarpių Lietuvos gyventojams, buvo būdingas Vidurio Europos odontologinis tipas. Neryški Rytų komplekso įtaka V—VI ir XV a. nesietina su šių žmonių tipo formavimu, o greičiausiai yra kiek toliau į rytus gyvenusių baltų genčių vėlyvesnio poveikio išdava.

#### OBELIŲ IR KITŲ LIETUVOS ODONTOLOGINIŲ SERIJŲ SUGRETINIMAS

Požymio pavadinimas	Obeliai (V—VI a.)		Obeliai (XV a.)		Vakaru aukštaičiai (V—VII a.)		Žemaičiai (V—VII a.)		Rytų Lietuva (XIV—XVII a.)		Vakaru Lietuva (XIV—XVII a.)		Visa Lietuva (XIV—XVII a.)	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. Diastema	23	17,4	8	0,0	17	11,8	115	10,4	106	7,5	187	9,1	483	7,9
2. Kraudingas	31	0,0	11	0,0	31	0,0	175	0,0	160	0,6	274	0,4	736	0,4
3. I <sup>2</sup> redukcija (1 balas)	22	9,1	8	0,0	18	0,0	103	8,7	88	13,6	159	11,3	410	13,2
4. I <sup>2</sup> redukcija (2+3 balai)	22	0,0	8	0,0	18	0,0	103	0,0	88	0,0	159	0,0	410	0,2
5. I <sup>1</sup> kastuvo forma (1 balas)	16	18,8	6	0,0	9	0,0	94	8,5	71	5,6	148	4,7	363	6,3
6. I <sup>1</sup> kastuvo forma (2+3 balai)	16	0,0	6	0,0	9	0,0	94	1,1	71	0,0	148	0,0	363	0,3
7. I <sup>2</sup> kastuvo forma (1 balas)	17	23,5	5	0,0	11	9,1	76	32,9	81	21,0	139	17,3	364	17,9
8. I <sup>2</sup> kastuvo forma (2+3 balai)	17	11,8	5	0,0	11	9,1	76	5,3	81	2,5	139	5,0	364	5,2
9. M <sup>1</sup> tipas 4	16	100,0	11	100,0	7	100,0	108	99,1	69	94,2	117	95,7	325	96,6
10. M <sup>1</sup> tipas 4—	16	0,0	11	0,0	7	0,0	108	0,9	69	5,8	117	4,3	325	3,4
11. M <sup>2</sup> tipas 4	10	20,0	5	20,0	5	0,0	60	18,3	31	22,6	78	15,4	193	14,0
12. M <sup>2</sup> tipas 4—	10	60,0	5	60,0	5	60,0	60	66,7	31	61,3	78	47,4	193	55,4
13. M <sup>2</sup> tipas 3+ ir 3	10	20,0	5	20,0	5	40,0	60	15,0	31	16,1	78	37,2	193	30,6
14. M <sup>1</sup> Karabelio gumburėlis (2—5 balai)	6	16,7	—	—	1	100,0	39	56,4	—	—	—	—	—	—
15. 6-gumburiai $M_1$	9	0,0	10	10,0	3	0,0	59	3,4	42	4,8	50	0,0	151	2,6
16. 5-gumburiai $M_1$	9	100,0	10	90,0	3	100,0	59	91,5	42	92,9	50	96,0	151	93,4
17. $M_1$ tipas +5	9	33,3	10	70,0	3	100,0	59	46,2	42	57,5	50	55,8	151	51,5
18. $M_1$ tipas Y5	9	33,3	10	20,0	—	—	—	—	42	35,0	50	39,5	151	40,2
19. 4-gumburiai $M_1$	9	0,0	10	0,0	3	0,0	59	5,1	42	2,4	50	4,0	151	4,0
20. 5-gumburiai $M_2$	4	25,0	4	25,0	3	0,0	23	8,7	17	11,8	33	15,2	83	12,0
21. 4-gumburiai $M_2$	4	75,0	4	75,0	3	100,0	23	91,3	17	88,2	33	84,8	83	86,7
22. Distalinė trigonido ketera	8	0,0	11	0,0	3	0,0	58	0,0	44	0,0	49	0,0	156	0,0
23. Laužta metakonido raukšlė	7	0,0	9	0,0	3	0,0	53	1,9	36	0,0	37	5,4	125	1,6
24. T. a. m. i.	10	0,0	11	0,0	4	0,0	67	1,5	45	2,2	50	2,0	162	1,2
25. $M_1$ 2 med. (II variantas)	4	0,0	7	42,9	2	50,0	40	25,0	31	22,6	31	22,6	103	27,2
26. $M_1$ 2 med. (fc variantas)	4	50,0	7	57,1	2	50,0	40	52,5	31	54,8	31	64,5	103	53,2
27. $M_1$ 2 med (III variantas)	4	50,0	7	0,0	2	0,0	40	22,5	31	22,6	31	12,9	103	19,0
28. M <sup>1</sup> 1 pa (1 forma)	8	37,5	7	42,9	3	0,0	56	50,0	38	26,3	42	35,7	141	31,2
29. M <sup>1</sup> 1 pa (2 forma)	8	50,0	7	28,6	3	100,0	56	48,2	38	63,2	42	59,5	141	63,8
30. M <sup>1</sup> 1 pa (3 forma)	8	12,5	7	14,3	3	0,0	56	1,8	38	10,5	42	4,8	141	5,0

#### LITERATŪRA

1. Česnyš G. III—XI a. žemaičiai kraniologijos aspektu // Lietuvos archeologija. V., 1984. T. 3. P. 141—151.
2. Girininkas A. Kretuono I gyvenvietė // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1980 ir 1981 metais. V., 1982. P. 9—12.

3. Paprečienė I. Akmens amžiaus kaukolių odontologiniai duomenys // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1980 ir 1981 metais. V., 1982. P. 20—23.

4. Urbanavičius V. Obelių kapinyno tyrinėjimai // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1980 ir 1981 metais. V., 1982. P. 57—59.

5. Бальчюнене И. Эпохальные сдвиги некоторых

признаков одонтоглифики // Достижения морфологии — медицине и сельскому хозяйству. Вильнюс, 1985. С. 11.

6. Гравере Р. У. Одонтологическая характеристика древнего и современного населения Латвии в связи

с этнической историей латышей: Автореф. ... дис. канд. ист. наук. М., 1978.

7. Куликаускаене Р. К. Образование литовской народности (по данным археологии) // Проблемы этнической истории балтов: Тез. докл. Рига, 1977. С. 61—65.

## ДАННЫЕ ОДОНТОЛОГИИ

И. БАЛЬЧЮНЕНЕ

### РЕЗЮМЕ

Исследовано 42 черепа V—VI вв. и 20 черепов XV в. из могильника Обяляй.

Для населения Обяляй V—VI вв. и XV в. характерен среднеевропейский одонтологический тип. Об этом свидетельствуют отсутствие краудинга, лопатообразности медиальных резцов баллов (2+3), дистального гребня тригониды, коленчатой складки метакониды, т. а. м. i., редукции I<sup>2</sup> баллов (2+3); низкие проценты редукции I<sup>2</sup> балла 1 (9,1 и 0,0); высокие проценты 5-бугорковых M<sub>1</sub> (100 и 90), 4-бугорковых M<sub>2</sub> (75 и 75). Однако среди населения Обяляй V—VI вв. в повышенных частотах лопатообразности медиальных резцов балла 1 (18,8%), формы 3 борозды 1 ра на M<sup>1</sup> (12,5%), в пониженных частотах бугорка Карабелли по баллам 2—5 (16,7%) и среди населения Обяляй XV в. в повышенных частотах 6-бугорковых M<sub>1</sub> (10%)

и формы 3 борозды 1 ра на M<sup>1</sup> (14,3%) можно обнаружить влияние восточного компонента.

Одонтологические данные подтверждают идентичность среднеевропейского одонтологического типа среди западных аукштайтов и жемайтов V—VII вв., а чуть уловимые восточные особенности, обнаруженные лишь среди восточных аукштайтов (Обяляй V—VI вв.), следует объяснить влиянием более отдаленных на востоке ареалов древних балтов. Наличие восточного компонента среди населения могильника Обяляй в XV в. объясняется той же преемственностью древнего влияния более восточных балтских племен. Незначительное влияние восточного компонента не следует связывать с формированием одонтологического типа восточных аукштайтов и тем самым населения Обяляй, так как в эпоху камня в восточной части Литвы обнаружен среднеевропейский, типичный для балтов, одонтологический тип.

## PALEOPATOLOGINIAI TYRIMAI

RIMANTAS JANKAUSKAS

Ligos ir traumas yra neatskiriama žmonių gyvenimo dalis. Todėl mūsų žinios apie praeities populiacijas būtų nepilnos, jei neatsižvelgtume į šią problemą. Žmogaus aplinka, buitis, darbas, socialinės sąlygos atsiliepią jo sveikatai, kuri tam tikru mastu atsispindi ir skelete. Taigi paleopatologiniai kaulų tyrimai atskleidžia tai, ko negali kiti mokslai. Ypatingą reikšmę jie įgauna tada, kai nėra kitų šaltinių spręsti apie praeities žmonių sveikatą. Antra vertus, paleopatologija, kaip medicinos šaka, atskleidama ligų istoriją, padeda geriau suprasti kai kurių ligų esmę.

Osteoskopiškai ištirta V—VI a. 24 vyrų, 19 moterų ir 15 vaikų ir paauglių (iki 20 m.) skeletai bei XV a. 5 vyrų, 7 moterų ir 2 vaikų kaulai (1 ir 2 lent.). Diagnozei patikslinti kai kurie kaulai buvo tirti rentgenologiškai. Kadangi XV a. kaulų nedaug, negalėjome palyginti jų su V—VI a. kaulais, reikėjo tenkintis vien paprastu patologijos aprašymu.

**Traumų pėdsakai.** Skeleto traumų aptikta 8 asmenų palaikuose. Kapo Nr. 9 vyresnės kaip 55 m. moters kaktikaulyje į dešinę nuo metopiono pastebėta ovali 18×14 mm negili impresija suapvalėjusiais nuolaidžiais kraštais. Tai

sugijusi muštinė žaizda. Kape Nr. 14 palaidoto 40—45 m. vyro kairiojo smilkinio srityje buvo lenkta skilimo linija, prasidedanti kaktikaulyje į priekį nuo pteriono, kertanti vainikinę siūlę ir lanku einanti kairiuoju momenkauliu maždaug 10 mm virš žvyninės siūlės (pav. 1). Atstumas tarp tolimiausių skilimo taškų sagitaline kryptimi 70 mm. Kairysis skruosto lankas sveikas. Lūžimo kraštai suapvalėję, pasidengę kompaktine medžiaga. Tai impresinis kaukolės skliauto lūžimas nuo smūgio buku didelio paviršiaus (apie 70×50 mm) daiktu. Žaizda sugijusi. Kape Nr. 44 palaidoto 45—50 m. vyro lūžęs (nuo smūgio buku daiktu) ir sugijęs kairysis skruosto lankas. To paties asmens sugijęs kažkada lūžęs antrasis juosmens slankstelis. Slanksteliai taip lūžta nuo stipraus suspaudimo [17, p. 93], krintant iš aukštai [14, p. 165]. 45—50 m. vyrui iš kapo Nr. 57 buvo lūžusi nosies nugarėlė. Kape Nr. 118 palaidoto 45—50 m. vyro pirmasis juosmens slankstelis suplotas, suaugęs su dvyliktuoju krūtinės slanksteliu, sukalkėjęs tarpslankstelinis diskas. Tai sugijusio kompresinio lūžimo žymės. Kape Nr. 119 palaidotam 30—35 m. vyrui nustatyti 2 be dislokacijos sugiję kairiojo alkūnkaulio